

full DOMINICAL

ANEU MAR ENDINS

† JOSEP ÀNGEL SAIZ MENESES
Bisbe de Terrassa

«He fet un bon combat, he acabat la cursa, he conservat la fe» (2Tim 4,7)

Som a prop de la festa de Tots Sants i la commemoració dels Fidels Difunts. Són uns dies en els que recordem els difunts i revivim el sentiment religiós. Són unes dates en les que reflexionem sobre la vida i la mort, sobre el sentit de l'existència i el més enllà, sobre l'orientació que donem a la nostra pròpia existència. Tot això enmig d'un ambient en el que la mort es va convertint en una mena de tabú, un tema gairebé prohibit en les nostres converses, una cosa de la que no es pot parlar. Paradoxalment s'intenta amagar el fet més universal, el més segur, perquè a tot ésser humà li arriba el moment en que es mor, perquè la realitat de la mort està unida indissolublement a l'existència.

La mort ens produeix por perquè significa un trànsit cap a quelcom que en bona part ignorem i que a més, no podem controlar; fins aquí no hi han arribat els progressos de la ciència i de la tècnica. De tant en tant m'agrada recordar que des de la nostra perspectiva creient no considerem l'ésser humà com el producte d'una evolució cega sinó com el fruit d'un disseny d'amor. Fruit de l'amor de Déu i dels seus pares. Més encara, per al cristià la vida i la mort estan il·luminades pel misteri pasqual del Senyor, per la mort i la resurrecció de Crist. Aquesta és la perspectiva des de la qual mirem la nostra existència i, des d'aquesta esperança albirem el més enllà. Per això procurem viure amb intensitat cada moment, fent créixer els talents que Déu ens ha donat.

Això no vol dir que la nostra vida no tingui dificultats, problemes, sofriments o persecucions. Sant Pau va escriure la seva segona carta a Timoteu des de la presó abans de ser jutjat. Ell és conscient que la seva mort és imminent, i l'accepta amb plena consciència. Està a punt i considera la mort com

una ofrena de la seva vida. Amb serenitat mira enrere conscient de les dificultats i patiments que ha sofert en el seu ministeri, i a la vegada de la presència del Senyor, que l'ha confortat i salvat.

El més important és el resum que li brolla espontàniament: «He fet un bon combat, he acabat la cursa, he conservat la fe». Per això pot esperar amb tranquil·litat la corona del vencedor i que el Senyor, per qui s'ha gastat i desgastat en el seu fecund ministeri, el porti al regne celestial. Al llarg de la seva vida ha servit Crist, predicant el seu Evangeli; ha administrat els misteris de Déu; s'ha mantingut fidel i ferm davant tota mena d'adversitats; s'ha entregat fins a la fi al servei dels germans. Per això al final del camí, a punt d'arribar a la meta, es dirigeix serè i ple de confiança a la casa del Pare, a l'encontre definitiu amb Crist, des-

prés d'una trajectòria extraordinàriament fecunda.

La nostra vida aquí a la terra és un do de Déu; el nostre temps és un talent que hem de fer fructificar. Val la pena de viure intensament, omplint de fe, esperança i amor les coses petites i grans de cada dia, superant les dificultats, aconseguint els objectius, comproment-nos amb un gran ideal; val la pena recórrer la cursa de la vida al ritme que Déu ens marki, en companyia dels germans; val la pena conservar la fe, amb fidelitat, amb fermesa, amb valor. Procurem en aquests dies mantenir la tradició de visitar els cementiris i pregar amb afecte pels nostres difunts, renovar la nostra fe en Déu i en la vida eterna, i oferir un testimoni d'esperança als nostres coetanis. I que al final del camí, com l'apòstol, arribem amb pau i alegria a la meta del nostre pelegrinatge.

ENTREVISTA

Propostes en un món secular

XAVIER MORLANS

«Escletxes en el jo impermeable a Déu. La proposta cristiana en un món secular» és el títol de la lliçó inaugural del curs 2018-2019 de l'Ateneu Universitari Sant Pacià, que va impartir el Dr. Xavier Morlans, professor de la Facultat de Teologia de Catalunya, el proppassat 26 de setembre. Mn. Morlans va examinar escletxes o fissures en el jo impermeable a Déu en la nostra societat occidental i va donar unes orientacions pastorals per proposar, en un context dialogal, la novetat de la nostra religió cristiana.

Quin és el tret més significatiu de la secularització avui?

El voluntarisme màgic: la creença que està en poder de cada individu, a cada moment, la possibilitat de ser el que vulgui, sense que res ni ningú el lligui o el condicioni. És la ideologia dominant i la religió no oficial de la societat capitalista contemporània, impulsada pels experts dels *reality-shows*, pels gurus corporatius i també per molts polítics.

Què hi té a dir la fe cristiana respecte les escletxes del jo impermeable a Déu?

El Déu cristià és un Misteri d'Engendrant (Pare), Engendrat (Fill) i d'Engendrament (Esperit Sant). Engendrar i ser engendrat ens posa en sintonia amb Déu. L'amor d'agape, fet possible per l'Esperit Sant, és la resposta sobreabundant al desig de comunió. Jesucrist, Déu encarnat, fa possible que puguem confiar malgrat la nostra vulnerabilitat; l'Església (Assemblea) és el col·lectiu viu que ens dona un sentit més fons i perllongat de pertinença.

Com apropar la proposta cristiana a les escletxes del jo desvinculat?

Sempre en clau de diàleg, primer cal invitar-lo a reconèixer les escletxes que té; després, que s'obri a la idea que hi pugui haver una font de filiació i de fraternitat més enllà de les teràpies i tècniques humanes i, finalment, proposar-li la trobada personal amb Jesucrist —tot invocant-lo— com a restaurador radical de les seves escletxes.

Òscar Bardaji i Martín

BISBAT DE TERRASSA

L'atenció personal i familiar: cor del Centre d'Orientació Familiar

El Centre d'Orientació Familiar dependent de la Delegació de Pastoral Familiar comença aquest setè any de vida amb el desig d'arribar a tots els que visquin una dificultat a la seva família o personal.

La nova coordinadora és la Sra. Sílvia Brugarolas. Els voluntaris del COF s'ofereixen gratuïtament per ajudar persones que necessitin compartir un problema i algú que els escolti. I sobretot volen ser una eina que ajudi les famílies, no tant amb la pretensió de resoldre els seus problemes com d'acompanyar-les i oferir un espai de diàleg i escolta on, amb l'orientació adequada, puguin caminar cap a la superació de les seves dificultats.

Són molt diverses les dificultats que arriben en la vida diària de les relacions que constitueixen la vida familiar. Hi ha moments de crisi de parella, el punt més important a partir del qual se sosté tota la resta de relacions familiars; crisi en la relació amb els fills, que sovint posen a prova la solidesa de la pròpia relació de la parella i trenquen l'harmonia de casa; problemes en la relació amb els pares, que els costa trencar els vincles amb els fills quan marxen de casa...

Els telèfons als que podeu trucar són 649 935 317 y 629 521 418. A Sabadell i a Terrassa s'ofereix atenció presencial en diversos horaris. Per a més informació: <https://cof.bisbatdeterrassa.org>

LEX ORANDI, LEX CREDENDI

Perfume de discipulado
Beatificación de 16 mártires en la Sagrada Familia

HNA. M. DE LOS ÁNGELES MAESO ESCUDERO

Franciscana de los Sagrados Corazones

El próximo 10 de noviembre, religiosos de San Pedro ad Víncula, religiosas de las Capuchinas de la Madre del Divino Pastor y de las Franciscanas de los Sagrados Corazones, y laicos —dieciséis mártires de la archidiócesis de Barcelona— serán proclamados beatos en la basílica de la Sagrada Familia.

Entre ellos hay religiosos y religiosas, seminaristas, solteros y padres de familia, personas mayores y jóvenes; maestros, obreros, directivos. Sobre todo, hermanos que nos guían con su testimonio claro. Cristianos que han vivido siguiendo al Señor y entregados a los hermanos, discípulos que han muerto profesando el amor hasta derramar su sangre como Jesucristo. Testigos de la fe, del amor y de la esperanza.

Un sublime calificativo daba el Papa a «esta fidelidad al estilo de Jesús —que es un estilo de esperanza— hasta la muerte». Fidelidad que «será llamada por los primeros cristianos con un nombre bellissimo: martirio, que significa testimonio. Los cristianos de los primeros tiempos los llamaron con un nombre que tiene perfume de discipulado». La fortaleza con la cual afrontaron la prueba —en los años 1936-1939— es signo de «la esperanza cierta que nada ni nadie los podía separar del amor de Dios donado en Jesucristo (Cfr. Rom 8,38-39)» (Audiencia 28 de junio de 2017).

Que la Virgen María, Madre de Dios y Reina de los mártires, nos sostenga siempre en nuestro camino de fieles discípulos.

Lectures de la missa diària i santoral

29. ■ Dilluns (lit. hores: 2a setm.) [Ef 4,32-5,8 / Sl 1 / Lc 13,10-17]. Sant Narcís, bisbe i mr. (s. IV), patró de Girona (1387). Santa Eusèbia, vg. i mr.; beat Miquel Rua, prev. salesià.

30. ■ Dimarts [Ef 5,21-33 / Sl 127 / Lc 13,18-21]. Sant Marcel, centurió romà, i els seus fills Claudi, Rupert i Victori, mrs.; santa Eutròpia, mr.; santa Zenòbia, mr.

31. ■ Dimecres [Ef 6,1-9 / Sl 144 / Lc 13,22-30]. Sant Alfons (Alonso) Rodríguez, rel. jesuïta castellà, mort a Palma de Mallorca; sant Quintí, mr.; sant Wolfgang, bisbe; santa Lucil·la, vg. i mr.

1. □ † Dijous [Ap 7,2-4.9-14 / Sl 23 / 1Jn 3,1-3 / Mt 5,1-12a]. Tots sants.

2. ■ Divendres [Leccionari «de difunts». Per exemple: Jb 19,1.23-27a / Sl 22 / Fl 3,20-21 / Jn 14,1-6]. Commemoració de tots els fidels difunts.

3. ■ Dissabte [Fl 1,18b-26 / Sl 41 / Lc 14,1.7-11]. Sant Martí de Porres (1579-1639), rel. dominicà, de Lima. Sant Ermenegol (†1035), bisbe d'Urgell; sant Pere Almató, prev. dominicà i mr. a Indo-xina (1861), nat a Sant Feliu Sasserra (Lluçanès). Els innombrables màrtirs de Saragossa; santa Sílvia, mare de Gregori el Gran; sant Malaquies (1094-1148), bisbe d'Armagh.

4. ■ † Diumenge vinent, XXXI de durant l'any (lit. hores: 3a setm.) [Dt 6,2-6 / Sl 17 / He 7,23-28 / Mc 12,28b-34]. Sant Carles Borromeu (1538-1584), bisbe de Milà, cardenal. Sants Vidal i Agrícola, mrs.; sant Fèlix de Valois, prev., cofund. Trinitaris (OSST, 1198); santa Modesta, vg.

DIUMENGE XXX DE DURANT L'ANY

COMENTARI

Lectura del llibre de Jeremies (Jr 31,7-9)

Això diu el Senyor: «Crideu d'alegria, celebren la sort de Jacob, la primera de les nacions, proclameu que el Senyor ha salvat el seu poble, la resta d'Israel! Jo els faré venir del país del Nord, els reuniré des de l'extrem de la terra. Tots hi seran: cecs, coixos, mares que crien; tornarà una gentada immensa. Havien sortit plorant i els faré tornar consolats. Els conduiré als rierols d'aigua, per un camí suau, sense entrebancs. Perquè jo soc un pare per a Israel, i Efraïm és el meu fill gran».

Salm responsorial (125)

R. *És magnífic el que el Senyor fa a favor nostre, amb quin goig ho celebrem!*

Quan el Senyor renovà la vida de Sió / ho creïem un somni; / la nostra boca s'omplí d'alegria, / de crits i de rialles. R.

Els altres pobles es deien: «És magnífic / el que el Senyor fa a favor d'ells». / És magnífic el que el Senyor fa a favor nostre, / amb quin goig ho celebrem! R.

Renoveu la nostra vida, Senyor, / com l'aigua renova l'estepa del Nègueb. / Els qui sembraven amb llàgrimes als ulls, / criden de goig a la sega. R.

Sortien a sembrar tot plorant, / emportant-se la llavor; / i tornaran cantant d'alegria, / duent a coll les seves garbes. R.

Lectura de la carta als cristians hebreus

(He 5,1-6)

Els grans sacerdots, presos d'entre els homes, són destinats a representar els homes davant Déu, a oferir-li dons i víctimes pels pecats. No els és difícil de ser indulgents amb els qui pequen per ignorància o per error, perquè ells mateixos experimenten per totes bandes les seves pròpies febleses. Per això necessiten oferir sacrificis pels seus pecats igual que pels pecats del poble. I ningú no es pot apropiari l'honor de ser gran sacerdot: és Déu qui els crida, com va cridar Aharon. Tampoc el Crist no s'atribuï a ell mateix la glòria de ser gran sacerdot, sinó que li ha donada aquell que li ha dit: «Ets el meu Fill, avui t'he engendrat.» I en un altre indret diu: «Ets sacerdot per sempre com ho fou Melquisedec».

✠ Lectura de l'evangeli segons sant Marc

(Mc 10,46-52)

En aquell temps, Jesús sortí de Jericó amb els seus deixebles i amb molta gent. Vora el camí hi havia assegut, demanant caritat, un cec que es deia Bar-Timeu. Quan sentí dir que passava Jesús de Natzaret, començà a cridar: «Fill de David, Jesús, compadiu-vos de mi». Tothom el renyava per fer-lo callar, però ell cridava encara més fort: «Fill de David, compadiu-vos de mi». Jesús s'aturà i digué: «Crideu-lo». Ells criden el cec i li diuen: «Ànima't i vine, que et crida». El cec llançà la capa, s'aixecà d'una revolada, i anà cap a Jesús. Jesús li preguntà: «¿Què vols que et faci?» Ell respon: «Rabuni, feu que hi vegi». Jesús li diu: «Ves, la teva fe t'ha salvat». A l'instant hi veié, i el seguia camí enllà.

Lectura del libro de Jeremías (Jer 31,7-9)

Esto dice el Señor: «Gritad de alegría por Jacob, regocijaos por la flor de los pueblos; proclamad, alabad y decid: “¡El Señor ha salvado a su pueblo, ha salvado al resto de Israel!”. Los traeré del país del norte, los reuniré de los confines de la tierra. Entre ellos habrá ciegos y cojos, lo mismo preñadas que paridas: volverá una enorme multitud. Vendrán todos llorando y yo los guiaré entre consuelos; los llevaré a torrentes de agua, por camino llano, sin tropiezos. Seré un padre para Israel, Efraín será mi primogénito».

Salm responsorial (125)

R. *El Señor ha estado grande con nosotros, y estamos alegres.*

Cuando el Señor hizo volver a los cautivos de Sión, / nos parecía soñar: / la boca se nos llenaba de risas, / la lengua de cantares. R.

Hasta los gentiles decían: / «El Señor ha estado grande con ellos». / El Señor ha estado grande con nosotros, / y estamos alegres. R.

Recoge, Señor, a nuestros cautivos / como los torrentes del Negueb. / Los que sembraban con lágrimas / cosechan entre cantares. R.

Al ir, iba llorando, / llevando la semilla; / al volver, vuelve cantando, / trayendo sus gavillas. R.

Lectura de la carta a los Hebreos

(Heb 5,1-6)

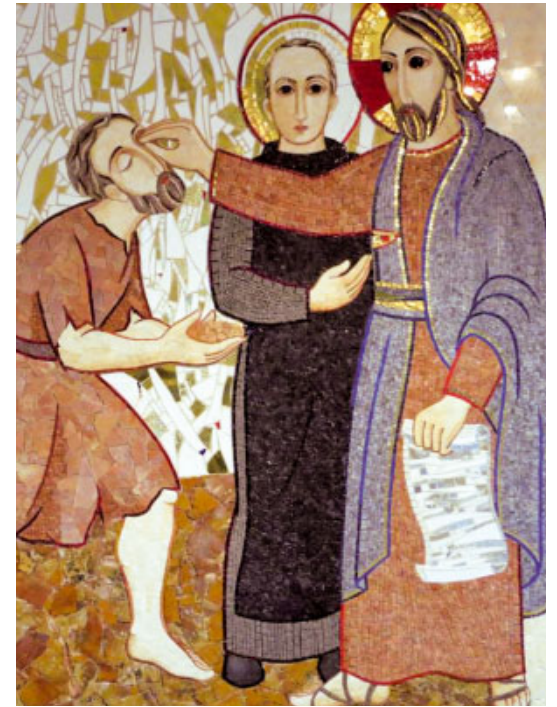
Todo sumo sacerdote, escogido de entre los hombres, está puesto para representar a los hombres en el culto a Dios: para ofrecer dones y sacrificios por los pecados. Él puede comprender a los ignorantes y extraviados, porque también él está sujeto a debilidad. A causa de ella, tiene que ofrecer sacrificios por sus propios pecados, como por los del pueblo. Nadie puede arrogarse este honor sino el que es llamado por Dios, como en el caso de Aarón. Tampoco Cristo se confirió a sí mismo la dignidad de sumo sacerdote, sino que la recibió de aquel que le dijo: «Tú eres mi Hijo: yo te he engendrado hoy»; o, como dice en otro pasaje: «Tú eres sacerdote para siempre según el rito de Melquisedec».

✠ Lectura del santo Evangelio según san Marcos (Mc 10,46-52)

En aquel tiempo, al salir Jesús de Jericó con sus discípulos y bastante gente, un mendigo ciego, Bartimeo (el hijo de Timeo), estaba sentado al borde del camino pidiendo limosna. Al oír que era Jesús Nazareno, empezó a gritar: «Hijo de David, Jesús, ten compasión de mí». Muchos lo increpaban para que se callara. Pero él gritaba más: «Hijo de David, ten compasión de mí». Jesús se detuvo y dijo: «Llamadlo». Llamaron al ciego, diciéndole: «Ánimo, levántate, que te llama». Soltó el manto, dio un salto y se acercó a Jesús. Jesús le dijo: «¿Qué quieres que te haga?». El ciego le contestó: «“Rabuní”, que recobre la vista». Jesús le dijo: «Anda, tu fe te ha salvado». Y al momento recobró la vista y lo seguía por el camino.

Mestre, que hi vegi!

P. JAUME SIDERA, claretia

Curació del cec (2012), de Marko Ivan Rupnik, mosaic de Sant Benet Menni a l'atri de l'Hospital de la Illa Tiberina, Roma (Itàlia)

Marc emmarca la secció de l'evangeli que va des de la Transfiguració fins a Jericó entre dues guaricions de cecs. Primer, Jesús guareix un cec a Betsaida, progressivament, per etapes, fins que hi veu clar. Segueixen tres anuncis de la passió, mort i resurrecció de Jesús, que els deixebles no entenen de cap manera.

El segon és Bartimeu, cec i captaire, assegut al camí. Tot un model de creient. Sent Jesús que passa quan surt de Jericó i no para de cridar: «Fill de David, Jesús, tingues pietat de mi». «Què vols que et faci?» «Rabuni, Mestre, que hi vegi». «Ves, li diu Jesús, la teva fe t'ha salvat». Llença la capa, l'únic bé que tenia, i tot content es posa a seguir Jesús just al moment que puja a Jerusalem a acomplir dramàticament la seva missió amb la creu.

Bartimeu té una fe prou lluminosa per comprendre el que Jesús diu, i prou generositat per seguir-lo. Els apòstols tenien massa por, massa ganes de figurar, d'ocupar els centres de poder. Només el cec, que no té res a perdre, es posa a seguir Jesús sense condicions.

Bartimeu representa el gran moment anunciat pel Profeta: «Crideu d'alegria. Proclameu que el Senyor ha salvat el seu poble». Hi seran tots: cecs, coixos, mares que crien; una gentada immensa. El Senyor és un pare per a Israel i per a nosaltres.

Repetim la pregària del cec: Senyor, que hi vegi! I un cop hi vegem clar, tinguem prou lucidesa i generositat per seguir Jesús. Segurs que, si sembrarem amb llàgrimes als ulls, cridarem de goig a la sega.

VIDA DIOCESANA

Activitats del Sr. Bisbe

Aquest dissabte 27 i diumenge 28. Presideix les Jornades Transmet.

Dilluns 29, a les 21.30 h. Sessions d'estudi d'Economia a la parròquia de Sant Esteve de Granollers.

Dimarts 30, a les 21.30 h. Sessions d'estudi d'Economia a la parròquia de Sant Pere d'Octavià a Sant Cugat del Vallès.

Dimecres 31, a les 11 h. Reunió de delegats episcopals.

Dijous 1 de novembre, a les 12 h. Missa de Tots Sants a la Catedral.

Dissabte 3, a les 12 h. Assemblea diocesana de Mans Unides a la seu de Càritas Diocesana, a Sabadell.

tiu dels 25 anys de la Festa de la Gent Gran de Campins.

Vespres a les Dominiques de Sant Cugat. El diumenge 7 d'octubre s'esqueia la memòria de la Mare de Déu del Roser. Amb aquest motiu Mons. Saiz Meneses presidí la celebració de les Vespres al Monestir de Sant Domènec (Dominiques) de Sant Cugat del Vallès.

Romeria de Terrassa a Montserrat. El diumenge 7 d'octubre, les parròquies de l'Arxiprestat de Terrassa varen anar en romeria al Santuari de la Mare de Déu de Montserrat. Hi participaren més de 300 persones entre joves i adults. L'acte central fou la Missa, a les 5 de la

tarda, presidida per Mons. Salvador Cristau, Bisbe auxiliar.

Recés d'inici de curs. El dilluns 8 d'octubre, a les 11 h, va tenir lloc el recés d'inici de curs per a preveres i diaques, al Centre Borja de Sant Cugat del Vallès. Va dirigir-lo Mons. Antoni Vadell, Bisbe auxiliar de Barcelona.

Confirmacions a Montornès. El dia 24 de juny, dintre de la Visita Pastoral,

Mons. Salvador Cristau, Bisbe auxiliar, presidí la celebració de l'Eucaristia a la parròquia de Sant Sadurn de Montornès i administrà el sagrament de la Confirmació a un grup de nois i noies.

Agenda

Trobada de formació de preveres joves. Dilluns 29 d'octubre, a les 11 h, a la Cúria.

XI Jornades de Formació per a Catequistes. «Tindràs un tresor. El desvetllament de la fe en la Catequesi». Organitzades pel Secretariat Interdiocesà de Catequesi de Catalunya i les Illes Balears. Tindran lloc a Figueres (Girona) el 16, 17 i 18 de novembre. Info: c/ dels Àngels 18 baixos, 08001 Barcelona; tel. 933 021 041. Fins al 2 de novembre.

Presentació d'un llibre sobre la Cartoixa de Montalegre. *Notes històriques de la Cartoixa de Montalegre.* Autor: Xavier Pérez Gómez. Presentació a càrrec de Mn. David Abadías, Degà de la Facultat d'Història, Arqueologia i Art Cristianisme Antoni Gaudí i Rector de les parròquies de Mollet i Sant Fost de Campsentelles. Dilluns 29, a les 19 h, a la llibreria Claret de Barcelona.

Notícies

Festa de la Gent Gran de Campins. El diumenge 7 d'octubre, a les 10.30 h, Mons. Saiz Meneses celebrà l'Eucaristia a la parròquia de Sant Joan de Campins (arxiprestat de Montseny) amb mo-

REMAD MAR ADENTRO

† JOSEP ÀNGEL SAIZ MENESES
Obispo de Terrassa

«He combatido el noble combate, he acabado la carrera, he conservado la fe» (2Tim 4,7)

Un año más nos acercamos a la celebración de la fiesta de Todos los Santos y la conmemoración de los Fieles Difuntos. Son fechas para el recuerdo, en las que se reaviva el sentimiento religioso, así como el recuerdo de los familiares y amigos que nos han dejado. Fechas propicias para reflexionar sobre la vida y la muerte, sobre el sentido de la existencia y el más allá, sobre la orientación que damos a nuestra propia existencia. Todo ello en medio de un ambiente en que la muerte se va convirtiendo en una especie de tabú, un tema casi prohibido en nuestras conversaciones, algo de lo que es mejor no hablar. Paradójicamente se intenta esconder el hecho más universal, el más seguro, porque a todo ser humano le llega un momento en que muere, ya que la realidad de la muerte es algo que está unido indisolublemente a la existencia.

La muerte nos produce temor porque significa un tránsito hacia algo que ignoramos en buena parte y que además, no podemos controlar; hasta ahí no llegan los avances de la ciencia y de la técnica. De tanto en tanto me gusta recordar que desde nuestra perspectiva creyente, no consideramos al ser humano como el producto de una evolución ciega, sino como el fruto de un designio de amor. Fruto del amor de Dios y de sus padres. Más aún, para el cristiano, la vida y la muerte están iluminadas por el misterio pascual del Señor, por la muerte y resurrección de Cristo. Esa es la perspectiva desde la que planteamos nuestra existencia y desde esa esperanza contemplamos el más allá. Por eso procuramos vivir con intensidad cada momento, desarrollando los talentos que Dios nos ha dado.

Eso no significa que nuestra vida esté exenta de dificultades, de problemas, de sufrimientos o de persecuciones. San Pablo escribió su segunda carta a Timoteo desde la prisión esperando ser juzgado. Es consciente de que su muerte es inminente, y la acepta con plena conciencia. Está preparado y considera la muerte como una ofrenda de su vida. Con serenidad dirige una mirada retrospectiva y constata que no han faltado persecuciones y padecimientos en su ministerio, pero siempre ha experimentado la presencia del Señor, que le fue salvando en cada circunstancia.

Lo más importante es el resumen que le brota espontáneamente: «He combatido el noble combate, he acabado la carrera, he conservado la fe». Por eso puede aguardar con tranquilidad la corona del vencedor y que el Señor, por quien se ha gastado y des-

gastado en su fecundo ministerio, le lleve a su reino celestial. A lo largo de su vida ha servido a Cristo, predicando su Evangelio; ha administrado los misterios de Dios; se ha mantenido fiel y firme ante todo tipo de adversidades; se ha entregado hasta el final al servicio de los hermanos. Por eso al final del camino, a punto de llegar a la meta, se dirige sereno y lleno de confianza a la casa del Padre, al encuentro definitivo con Cristo, después de una trayectoria extraordinariamente fecunda.

Nuestra existencia aquí en la tierra es un don de Dios; nuestro tiempo es un talento que debemos hacer fructificar. Vale la pena vivir intensamente, llenando de fe, esperanza y amor las cosas pequeñas y grandes de cada día, superando las dificultades, alcanzando los objetivos, comprometiéndonos con un ideal de altura; vale la pena recorrer la carrera de la vida al ritmo que Dios nos marque, en compañía de los hermanos; vale la pena conservar la fe, con fidelidad, con firmeza, con valor. Procuremos en estos días mantener la tradición de visitar los cementerios y de rezar con afecto por nuestros difuntos, de renovar nuestra fe en Dios y en la vida eterna, de ofrecer un testimonio de esperanza a nuestros coetáneos. Y que al final del camino, como san Pablo, lleguemos con paz y alegría a la meta de nuestra peregrinación.